

HATÁRSZÉLI

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL 7 ÓRAKOR.

Felolós szerkesztő:
MAGYAR BÁLINT.

Szerkesztőség: Rákóczi-ucca 3. sz. Kiadóhivatal: Telek-ucca 5 sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR
nyelven hazhoz szállítva, vidékre postán küldve:
Egész évre 28 K | Negyedévre 7 K
Félévre 14 K | Egyes szám 60 f.
Külföldi előfizetéseknél a postabér megtérítését kérjük

Hirdetések díjazás szerinti. — Nyilttér suronkin 80 f.

A nyilttér és hirdetési díjak előre fizetendők.

TELEFON SZ: 37.

UJSÁG

SZILÁNKOK.

A CIONIZMUS jelentőségéről és a zsidóság helyzetéről tartott városunkban is felvilágosító előadást a cseh-szlovákországi zsidók népszövetségének egyik jó embere. Dicséretes dolog, hogy végre nyíltan, becsületesen színt vallottak s nem mint magyar zsidók, szlovák zsidók, zsidó magyarok, szociáldemokraták, radikális ifjak, U. T. K. klubtagok, „helybeli ifjak”, de mint valódi zsidó-zsidók jelentek meg. A sok arc közül ez a legészintébb s kevésbé arcátlan. Itt az ideje, hogy ne nagyképszerűségi, ne ámitás egy-mást, ne szégyeljük kimondani, hogy zsidók s hogy maguk is foglalkoznak már a zsidókérdés megoldásával. Ezért örülnék, ha máskor is megcsinálnák ezt a cionista délutánt, de mindig ebben az irányban, nem pedig — chanukásan. A Chanuka-ünnepélyen is szép szavak hangzottak el, de nem mind igazak. Egy cseppet sem illet például ajkukra a sok-sok panasz, a rémes kesergés, mintha nekik itt egyáltalán valami bajuk lenne. A külső jelek, fényes ruhájuk, kövér, elhízott alakjuk, gondatlan arcuk ugyanis meghazudtolta azt. Annál őszintébb volt tehát a cionista előadás, ahol az előadó mester nyíltan korholta a zsidók néhány rossz és káros tulajdonságát is, sőt intette őket, hogy mielőbb térjenek jó útra. Igénis, ez nagyon hozzátartozik a zsidókérdés végleges megoldásához! A zsidónak mást is meg kell tanulnia, nemcsak a hitorsosok kizárólagos tisztelétét, az üzlet mindennekfelett valónak tartását, az energiáknak csak a maguk javára való felhasználását, szellemüknek a haszon jegyében való folytonos izgatását, a pénz és uralom hajszolását! Ha más tulajdonságok is alakulnak bennük, akkor a kereszténység csak a zsidót, hanem az emberiséget fogja látni bennük. Ha ok is zsidókérdéssé fogják tudni tenni a kereszténykérdést, mi is kereszténykérdéssé fogjuk avatni a zsidókérdést és itt fog kezdődni a — nagyszerű megoldás.

*

KESERVESEN panaszkodik a Nove-Zamkban (Ersékújváron) megjelenő és Palesztina felé utatmutató cionista újság, hogy Magyarországon milyen rosszul bánnak a zsidókkal, hogy fojtogatják őket, a harcateren arany kitüntést érdemlettek, Horthy fővezér a saját kezével és hogy utazik Friedrich egyik városból a másikba, csak azért, hogy utközben egy-egy ártatlan magyar zsidót kidobhasson a vonatból és kilocsantva láthassa annak szertefröccsenő, de még szertefröccsenésében is magyarul gondolkodó, ártatlan agyvelejét. Így ír az Utmutató, tartalmilag így hazudozik össze minden elképzelhető és elképzelhetlent. Hát — fantáziájuk van a zsidóknak! Ezt az egyet a keleti fajtól el nem tagadhatjuk. Oly nagy a fantáziájuk, olyan meggyőződéssel hazudják végig merész álmaikat, hogy — Amerikában hár szerint már mindent el is hittek nekik és a quákerekék *gyászörmeneteket* tartanak az Európában ártatlanul megölt zsidók lelki nyugalmaért, csakhogy valahogy az életbe vissza ne térjenek és szegényekkel újra meg ne történjék, amit már a zsidófantáziájában egyszer — elszenvettek.

*

MI, FRUNCESCU ALEZREDES... Szabotzvármegye kormánybiztos és Nyiregháza helyőrségi parancsnoka, a következőket rendeljük el... Ez a mondat, ez a büszke pluralis majestatikuss nevezett alezredeknek a 4. számú rendeletében foglaltatik és nem mi találtuk ki. Ilyet a mai világban kitalálni képtelenség volna. Most, amikor évezredek korának hulltak le, úgy látszik, a román alezredek örökölték a királyoktól elvett pluralis majestaticust és mi nem irigyeljük tőlük, de nem is sajnáljuk őket.

Angol vélemény a magyar liberalizmusról és sajtóról.

Gyakran olvassuk külföldi lapokban arról, hogy Magyarországon ma reakciós uralom van, minden szabadelvű mozgalmat tüzzel-vassal elnyom a kormány, a liberális sajtót üldözik és hasonló tárgyú megjegyzéseket. Ma már köztudomású, hogy ezek az információk azoknak a művei, akik nem tudják a magyarságnak újjáéledését megbocsátani és nem mulasztanak el egy eszközt sem, hogy a magyarságot a külföldön kompromittálják. Tévednek azonban, ha azt hiszik, hogy a külföld az ilyen egyoldalú információknak mindenkor hitelt ad. A következőkben alkalmunk lesz egy igen tekintélyes külföldi véleményre hivatkozni.

A világsajtó egyik legtekintélyesebb orgánjának, a londoni „Times”-nek ezidőszentítti főszerkesztője és a lap külpolitikájának irányítója, Henry Wickham Steed, mint lapjának képviselője, két évtizedet töltött a kontinensen. Hosszabb időre terjedő párisi, római és berlini tartózkodása után közvetlenül a háború előtt tíz teljes esztendő töltött az osztrák-magyar monarchiában, nevezetesen Bécsben, de megfordult a többi főbb városokban is. „The Habsburg Monarchy” című munkája, amelyet Bécsben írt, de csak a háború kitörése után adhatott ki Londonban, nem emlékiratszerű kiadvány, hanem több éven át tartó szorgos munkának az eredménye, amelynek már forrásainál fogva is történelmi becsekétséglen Steed tudjonképpen jobbkeze Nordcliffe lornak Anglia leghatalmasabb újságkiadójának, akinek újságvállalata a Timesen kívül Anglia legelterjedtebb lapjának, a „Daily Mail”-nek, az „Evening Post”, „Daily Mirror” és számos nagy vidéki lapnak a tulajdonosa. Ez a Nordcliffe-féle újságcsoport pedig szoros összeköttetésben áll a két legnagyobb amerikai távirati ügynökséggel az „Associated” és az „United Press”-szel, látható tehát ezekből is, hogy Steed szava hazáján kívül feltétlenül tekintélynek örvend csaknem az egész világon. Az ő állásfoglalása a volt monarchia zsidóságával szemben annyival érdekesebb, mert Steed, amit az könyvének számos részéből kiviláglik, nem éppen antiszemita.

Munkájának bevezetésében, ahol az egyes társadalmi rétegeket ismerteti, ezt olvassuk. „A zsidó szervezettség pénzügyi és politikai tevékenységét a liberalizmusnak álcával leplezi”. Az „antiklerikális” liberalizmus fokozatosan eredeti értelmétől nagyon különböző jelentésre tett szert. Jelszavai: szabadság, haladás, kultúra, civilizáció, melyek kezdetben a lelkes demokratáknak voltak csatalkáltásai, idővel egyszerű shibolettekké váltak, amelyek által egy falánk klikk saját embereit felismeri. A „szabadság” legtöbbször csak az ügyes, fürge és fáradhatatlan zsidó számára jelentett szabadságot, hogy mint valamilyen zsákmanóra vesse magát egy olyan politikai világra és társadalomra, amely nem képes magát ellene megvédeni és vele versenyezni. A szemita, aki a talmudban és a zsinagóga tanaiban nagy jártaságnak örvend, a törvényt mindig kész kijátszani és az intrikában ügyes, betört Galiciából és mindenki meghajolt előtte. A közvélemény, amely még nem ismerte, egyáltalán nem lépett fel vele szemben, a szemita pedig, aki kész volt mindent kockára tenni egy olyan országban, ahol hivatalosan jelent meg, csak arra gondolt, hogy kielégítse a gazdaságra és hatalomra irányuló mohó éhséget. A sajtó, amelyet elárszított, megmélyezett és kezébe ragadott, felekezeti túrelméletének bélyegzett minden ellenállást és a védelemre irányuló kívánságokat antiliberálisoknak bélyegezte. A „liberális” zsidó lassan-

kint, legalább saját véleménye szerint bevehetetlen pozícióba fészkelte magát.”

Bennünket ez alkalommal Steed könyvének különösen a sajtóról és a közönségről írt fejezete érdekel. „Minden országnak megvan a zsidái, melyeket megérdemel, — mondja egy elcsépezt frázis, — de minden országnak, lehet hozzátenni, olyan sajtója is van, amelyet megérdemel.” „A zsidók, írja Steed, öntudatlanul megsértik a nem zsidó ízlésnek formába nem foglalt szabályait és azután csodálkoznak és igazságtalanságot látnak abban, ha valamilyen heves antiszemitaizmus, mely szavakban vagy tettekben nyilvánul, eszükbe juttatja, hogy üldözöttségük ideje talán még nem ért véget. Ilyenkor a zsidók szeretik felcsereálni az okozatot az okkal és az antiszemita izgatás számlájára írják a gyűlölet kitörését, amely nem következett volna be, ha az izgatók számára nem kínálkozik robbantásra alkalmas anyag.

A zsidók befolyása a sajtóra, kivéve talán Oroszországot, (forradalom előtti Oroszországról van szó) mindenütt erős, de egy országban sem nagyobb, mint az osztrák-magyar monarchiában. Nehéz pontos számadatokkal szolgálni, de az illetékesek becslése szerint a magyar sajtóban az újságíróknak kilencven, az osztrákban pedig 75 százaléka zsidó. A zsidóknak a sajtó terén való befolyására nem lehet megjegyzést tenni, ha ez a befolyás nyílt, de mihelyt titkos és leplezett formában jelentkezik, vita tárgyat képezhetik. Ha nem helyezkednek az újságírók álláspontjára, nem szabad az újságot egyszerűen árunak tekinteni még akkor sem, ha tiszta a tények előadására vagy táviratok közlésére szorítkozik. Az előadás formája és a táviratok kivátszása által már elérheti a kívánt hatást, ha azonban kommentárt is fűz hozzá, az újság befolyása még nyilvánvalóbb és az eredményt annál könnyebben éri el. A sajtószabadságok és a tények tetszés szerinti kommentálásának jogát méltán tekinthetjük a politikai szabadság nélkülözhetetlen feltételeinek, de ez magában foglalja az újságírás felelősségének tudatát, legalább is olyan mértékben, mint ahogy azt becsületes kereskedők vezökökkel szemben kötelesek tanúsítani. Itt a közönség szabadságáról van szó és egyben arról a jogáról, hogy ne illessék fel álhírekkel, vagy álnok kommentárokkal Nem élhetünk azzal az ellentétessel, hogy a közönséget senkinek kényszeríti újságolvasásra, mert ez az ellentét teljesen értelmetlen. Napiainkban épp oly szükséges az újságolvasás, mint amilyen elkerülhetetlen a vasutak, vagy egyéb közlekedési eszközök használata. A sajtót tehát a közönséggel szemben magas kötelességűdásnak kell irányítani, legyen ez a kötelességűdás legalább is olyan nagy, mint egy tanár kötelességűdása tanítványaiával, vagy egy lelkes gyűlékezettel szemben. Ha ez nincsen így, akkor szükség lesz e közjó érdekében megszorított rendszabályokat életbeléptetni és az újságírást ugyanazokat az elveket alkalmazni, amelyek a kereskedelmi védjegy-rendszert hozták létre.”

Steed néhány konkrét példát hoz fel állításának bizonyítására. „Kérdés, — írja — hogy a Neue Freie Presse és hasonló irányú lapoknak a befolyása olyan nagy volna-e, ha ilyen alcím viselésére kényszerítenék: a zsidó eszmék propagálására alapított hírlap. A közönség csak nyerne, ha tudná, hogy mi tvas, de a zsidó újságíró nem szerepelhetne továbbra is mint német, vagy magyar.”

A világszerte tekintélynek örvendő Steed szavait, melyeket ezelőtt hat évvel írt, változtatás nélkül alkalmazhatjuk a mostani viszonyokra is. Kár, hogy Steed nem látogathatta meg Magyarországot a Károlyi-uralom, vagy a bolsevizmus idején, hogy közvetlen megfigyeléseket és tapaszt-

talakat szerezhetet volna arról, hova vezetett a zsidóságnak a liberalizmus jelszavai alatt történt elhatalmasodása a magyar sajtóban s a politikai és gazdasági közéletben.

Néhány szó a hadikölcsön rendezéséhez.

Létünk legkritikusabb szociális és gazdasági napjaiban nem lesz érdektelen a napi politika igazgató kérdései mellett néhány pillanatot a hadikölcsön beváltása ügyének szentelni.

Ezrekre rug azon existenciák száma, kik a háború alatt, vagy még a háború előtt nehéz szellemi és fizikai munkával szerzett filléreiket adták hadikölcsön céljaira, azonkívül kistökések bankbetétei, árvaszék által gyámoltak vagyonszáma és nyugdíjalapok köztettek le ezen célra, s ma az államnak kölcsönt nyújtók a munkanélküliség és az óriási drágaság miatt existenciájukban vannak megtámadva. A hadikölcsönnek beváltása az államhatalom fontos gazdasági, szociális és erkölcsi kötelessége.

Ha a világgpiac pénzei értéke csökkenésének okait vizsgáljuk, könnyen rájöhetünk, hogy pl. a korona értéke rohamos esésének egyik oka a hadikölcsön ügyének mai napig nem rendezése. A svájci kereskedő nem viselheti bizalommal a hadikölcsönöt be nem váltó állammal szemben, annak nem szívesen hitelez árul, nyersanyagot és ha hitelez is, a svájci frank értékét a korona rovására mesterségesen emeli, miáltal a korona értéke csökken, vásárlóképesége gyengül.

A csehszlovák területen lakó lakosság hadikölcsön-jegyzése kb. 8 milliárd koronát tesz ki. Ezen összegnek 5%-os kamata 400 millió korona. Várható volt, hogy ezen összeg a csehszlovák állam f. évi költségvetésébe fel fog vétetni, azonban a kamatok fizethetése iránt intézkedés nem történt.

Természetesen nem vagyok hive azon elméletnek, mely a hadikölcsönt a régi és jövő adó fizetésére kívánja felhasználni, továbbá amely részleges, mondjuk a fél összeg beváltását célozza. Ezen kérdésnél óvatosságnak kell lenni az államnak és a teljes névértékű beváltást kell keresztilvinnie, ha csak nem akarja az államot gazdasági és szociális megrázkódtatásoknak kiténni.

Ha az állam hozzájárul a hadikölcsön teljes névértékű kötvényeinek beváltásához, gondoskodnia kell megfelelő fedezetről, illetve bevételekről. Ezen kérdésnél gazdasági, pénzügyi és erkölcsi okokból legalkalmasabbnak mutatkozik egy igazságos, a gazdaságilag gyenge egyéni kímélő, azonban a hadinyeréséget fokozatosan érintő adónak behozatala. Minden más rendezési mód igazságtalannak látszik.

A Csehszlovák köztársaság területén lakó németek körében a hadikölcsön kérdésének rendezése iránt élénk érdeklődés észlelhető. F. hó 11-én Aussigban a hadikölcsön védelmi szövetség állandó bizottsága által képviselt összes német pártok dr. Lodgmann indítványára a következő határozati javaslatot fogadták el: „A német nemzeti pártok, a mezőgazdák pártja, a német keresztény szociálista párt, a német demokráta szabadságpárt, a német nemzeti párt és a német nemzeti szociálista párt a hadikölcsön ügyében a következő álláspontra helyezkednek: A cseh állam mindazon területeken, melyeket a békeszerződés neki biztosított, a régi osztrák államnak jogutódja lett. Ebből következik, hogy kötelessége egy a hadikölcsönt, mint a régi állam háború előtti adósságait elismerni és beváltani, mivel másoldról a régi állam felségjogai gyakorlatába lépett. Eltekintve ezen jogi állásponttól, a hadikölcsönök el nem ismerésének a gazdasági életre és az állam hitelébe vetett bizalomra olyan kellemetlen következményei lennének, hogy az állam általános összedelessé elkerülhetetlenné válna. A német nemzeti pártok ezért a választandó nemzetgyűlésben döntőleg fogják parlamentáris alapon ezen álláspontot képviselni. A mostani prágai gyűlésnek esetleges ellentétes határozatát természetesen nem fogják a német pártok elismerni.”

A német lakosság kívánságát mindenben magunkévá kell tennünk s a ruszokrajnai direktoriumnak volna kötelessége vitális gazdasági érdekeink biztosítása végett a prágai kormánynál sürgősen lépéseket tenni.

Hock József.

Podkarpatska Russ polgári ügyosztály vezetője értesíti a közönséget, hogy személyes és írásbeli ügyük elintézésére csakis kedden és csütörtökön lesz fogadó nap, mivel mostanában rendszertelenül mindennap zaklatják a tisztviselőket, úgy hogy azok munkájukban akadályozva vannak. *Brusak.*

A hus ára.

A kormányzóság huszorsóra elleni akciója sikerült; a mézárások kudarcot vallottak. Megpróbálták még ugyan, hogy egy fiktív próbavágási költségvetés felállításával rehabilitálják a „tisztessé ipart” és hogy esetleg még a veszített fejzsének nyelét megmentse.

Fáradozásuk azonban nem járt kellő sikerrel, mert *Prasil* főállatorvos kimutatta, hogy a költségvetés hamis adatokat tartalmaz. Különösen feltűnő volt, hogy a próbavágásnál statisztáló 12 ókor husban 250 és fagyuban 84 kilogrammot fogyott.

A Közlöny egyik multheti számában *Prasil* főállatorvos cikkét közölte, melyben többek között a következőket írta:

„A „Közlöny” január 17-iki számában a mézárások költségvetése jelent meg.

A mézárások szövetkezete és az ő képviselőjük, Mermelstein Mihály, nagyon is vakmerő, vagy talán azt hiszik, hogy a közönség olyan naiv és mindjárt el is fogadja a nyilvánosságra hozott költségvetést.

Mézáros uraink a vásáron a legdrágább ökröket vették meg, a költségvetés pedig másodrendű vágómarhákról tanuskodik.

Méltán bizhatunk dr. Cseska erélyében, hogy végre ez a nyereségajhászás megszűnik és a hus ára alább száll. Mert nem szabad itt hivatkozni a vételár nagyságára, a mézárásoknak a megállapított árak szerint kell vásárolniok és kenyők-kedvük szerint ne fizessenek a kímeseber, a kishivatalnok, a munkás számlájára, mert 20, illetőleg 24 K-át 1 kiló husért csak hadiszállító és hadiúrosas fizethet.

A 20, illetőleg 24 K-ás árakat a városi tanács engedélyezte a mézárásoknak, amely tanács anélkül, hogy kikérte volna a szakértők tanácsát, — talán tudtán kívül — segíti a mézárásokat hatalmas nyereségek elérésében, perse a közönség érdekeinek megsértésével.

Ilyen körülmények között a kormányzóságon megállapították az áremelés indokolatlanságát. Emélfogva a marhahus árát f. évi február 5-ig 16 K-ban, február 5-től pedig 14 K-ban állapították meg.

A kormányzóság figyelmezteti a közönséget, hogy a hus kilójáért többet ne fizessen. Az esetleges panaszokat a közönség jelentse be a Zsobováci Uradnál (kormányzósági épület II. em., 89. sz. ajtó.). A kormányzóság minden rendelkezésre álló eszközzel fogja a husrágitást megbüntetni.

Prohászka püspök zászlóbontása.

Székesfehérvár püspöke, mint képviselőjelölt programbeszédet mondott Székesfehérvárott.

Beszédjének második felében a keresztény nemzeti politikai kurzus jelentőségét fejtegette Prohászka. „Sokáig éltünk úgy, hogy nem tudtunk igazán nemzetiéket lenni. A jövőben ne vesztjük el ezt a gondolatot, mert minden nemzet számára ez adhat egyedül boldogságot. Nálunk ezideig a liberalizmus uralkodott, mely azonban csak ideológiát jelentett, nem valódi életet. A zsidó-kérdésről az a véleménye, hogy nem lehet a német-római császárság mintájára Magyarországon a zsidó nemzet magyar birodalmát megalkotni s meg van győződve róla, hogy a zsidók sem akarják ezt. Magyarországnak a magyar faj a gondozója és a zsidóság különbözik ettől a fajtól. Ezért az a liberalizmus, amely megengedné a magyartól különböző faj uralkodását, a végpusztulást jelentené. A keresztény irányzat egyuttal a keresztény felekezetek egységét jelenti, amelyből nem szabad engedni anyagi szempontok miatt. Hála Istennek, ma már elterjedt az a meggyőződés, hogy csak gazdasági pártoknak van helyük, amelyek a keresztény nemzeti alapon a gazdasági jólétet és haladást szolgálják.

A föld, általában a jövedelem elosztását helyesebbé kell tenni, mert nem tudjuk elviselni azt a gondolatot, hogy egyesek százszérekkel rendelkezzenek, addig mások a mindennapi száraz kenyert alig tudják megszerezni. A munkáskereső szintén legfontosabb problémáink egyike. Minden jólét a munkának kell juttatni. Gondoskodjunk kell arról, hogy legalább öregségére minden munkás nyugalomban, jólétben élhessen. A beszéd végén annak a reménynek adott kifejezést Prohászka püspök, hogy a szociáldemokrácia ráter az igazi utra és revízió alá vetvén önmagát, keresztény nemzeti alapra helyezkedik. Ez fogja biztosítani az igazi jólétet, a közmegelegedést. Csak az összetartás segíthet a detronizált Magyarországon, csak a rettenthetetlen, tévóvázás nélküli erkőlfítés vezethet oda, hogy újból visszatér belénk az élet.”

Hogy állunk a kéményseprési ügygel?

A múlt év július havában történt, hogy a vármegye zsupánja — a városi tanács javaslatára — nemcsak a kéményseprési díjakat emelte, de egyuttal a takaréktűzhelyek és vaskályhákban is a kéményseprővel való kötelező tisztíttatását mondta ki. Mikor ez a zsupáni intézkedés köztudomásra jött, a háztulajdonosok mozgalmat indítottak, s arra kérték a zsupánt, hogy az amugys nagy nyugót képező kéményseprői realjogot ne tegye még elviselhetetlenebbé egy újabb, és teljesen indokolatlan, a háztulajdonosokat mintegy évi 50,000 K-val sújtó tételrel és realjogkibővítéssel, hanem vonja vissza határozatának a takaréktűzhelyek és vaskályhákban a kéményseprő által való kötelező tisztíttatására vonatkozó részét, a kéményseprési díjemelést pedig halassa akorra, amikor egy teljesen megbízható kéményseprői statisztika áll rendelkezésére.

Mielőtt a zsupáni a háztulajdonosok kérelmében határozott, megbizta *Gnar* Ivánt, hogy városi kéményseprő-ügyet teljes egészében felülfüztő véleményes javaslatot tegyen. *Gnar* Iván a memorandumszerű véleményes javaslatot el is készítette, s ebben aktaszzerűleg igazolta, hogy a kéményseprés *Bobovszky* Tamás haláláig nem volt realjog, sőt annyira nem, hogy *Bobovszky*val a város mindenkor szerződést kötött, s mikor egy ízben a szerződésben kikötött átalány-árért *Bobovszky* Tamás a kéményseprői teendő végzését vállalni nem akarta, akkor a képviselőtestület (1893. dec. 27-én 174. (3398) 1913 szám alatt) utasítást adta a tanácsnak, hogy *Bobovszky* makacszkodása esetén a kéményseprőmesterei állásra pályázatot írjon ki; — majd kimutatja, hogy a kéményseprési realjog hangoztatása csakis *Bobovszky* halála után született meg, s az elhunyt leányának sikerült — a város és a vármegye egyhangú tiltakozásának ellenére — egy budapesti kéményseprő-családnál: *Nessi Pál* akkori képviselővel a kereskedelemügyi m. kir. minisztériumban az addig nem létezett, soha nem hangoztatott s elismertetni meg sem kísérelt realjogot a város közönségének határozott kárára megállapítani.

Rámutat továbbá, hogy a takaréktűzhelyek és vaskályhákban a kéményseprővel való kötelező tisztíttatása újabb realjogot képezne, amit már a jelenlegi kéményseprő előde is megszerezni töltt ízben megkísérelt, de célt érni a magyar kereskedelemügyi minisztériumnál sem tudott, mert a takaréktűzhelyek és vaskályhákban a kéményseprővel való kötelező tisztíttatása tűzbiztonsági szempontból nem indokolható, annyira nem, hogy az 1884. XVII. t. cikkbe iktatott ipartörvény 11. §-a értelmében alkotni kellett kéményseprői szabályrendeletet tárgyában kibocsátott 39370 884. számú K. M. kéményseprési minta-szabályrendeletben is kizárólag és egyedül a kéményseprőről esik szó, úgy a tisztítási időszakok, mint a díjazások megállapításánál, s a kéményseprői foglalkozással kapcsolatosan mellék munkálatokról még csak említés sincsen téve.

E memorandumban foglaltak alapján a vármegye zsupánja visszavonta előbbi határozatát, s a városnak két kéményseprői kerületre való osztását és a kémények, tűzhelyek, kályhák stb. díjösszeírását rendelte el.

Ezt a határozatot a kéményseprő megfélembizte a Podkarpatské Russ kormányzóságához. Minthogy a Szlovénszki teljhatalmu minisztere 1919. évi október 23-án 3023. szám alatt elrendelte, hogy az 1914. évi augusztus hó 1-seje előtt megállapított kéményseprői díjak 200%-kal felemelendők, s e rendeletet a kormányzóság is magáévá tette, ez okból a kéményseprői díjak az 1919. évi január hó 1-től kezdődőleg — visszavonásig — városunkban a következők:

I. *Mászható kémény tisztítása* (a beleyülő kűrtőcsövek tisztításával együtt): Földszinti kéményért 42 f. Egy emeletes kéményért 72 f. Több emeletes kéményért 90 f. — II. *Henger, cünder, vagy orosz kémény egyszerű tisztítása* (a beleyülő kűrtőcsövek tisztításával együtt): Földszinti kéményért 42 f. Egy emeletes kéményért 54 f. Több emeletes kéményért 90 f. — III. *Kályha egyszerű tisztítása*. Egy vaskályha füstvezető csővel együttes tisztítása 90 f. Meisner-féle légűti kályha egyszerű tisztítása 120 f. — IV. *Külföldi munkák*: Gyári kémények tisztítási díja 20 méter magasságig 18 K. Gyári kémények tisztítási díja 20 méter magasságon felül 24 K. — V. *Nehezen hozzáférhető csőhidak*: Fűrdőkben, melegházakban, szeszgyárakban 6 K. — VI. *Takaréktűzhelyek tisztítása*. Nagy takaréktűzhely egyszerű sepréseért 1 K 20 f. Kis takaréktűzhely egyszerű sepréseért 60 f. — VII. *Kémények égetése*: Földszintes mászható kémény égetéséért 3 K. Emeletesnél ugyanaz 4 K 80 f. Földszintes henger kéménynél 2 K 40 f. Emeletesnél ugyanaz 4 K 20 f. Falba épített kűrtő égetéséért 1 K 80 f. —

VIII. *Kémények kikenése és új kémények lehozása:* Egy kémény egyszeri kikenése 6 K. Egy új kémény lehozása 3 K.

De mert a kormányzóság intézkedése a zsupán határozatának egyéb részeit nem érti, emélfogva a takaréktüchelyeknek és vaskályhák-nak a kéményseprő által való seprését már nem kötelező, épp úgy fennáll a zsupánnak azon intézkedése, hogy a város két kéményseprői kerületre osztható.

Miért csak a mészárosok?

Tisztelt Szerkesztő ur talán meg tudja nekem mondani, hogy miért szabályozzák csak a marhahas-árakat, holott a sertésűs és a sertés-termékek árai épp oly türehtelen magasságra emelkedtek, hogy majd elérik az Eiffel-torony tetjét.

Vagy talán egy kilogramm sertésoldalas 18 K-ás, a karmonádi és comb 22 K-ás, a sonka 40, a zsir 50, a szalonna, háj 38—40 K-ás ára normális azok az urak előtt, akik ma a piaci árak szabályozói?

Azt is szeretném tudni, hogy miért maximumálják csak a marhahas árat, az élő marha árat pedig nem? Miért nem maximumálnak minden vonalon, ha látják, ha tapasztalják, hogy az állattulajdonosok visszaélnék az árak megállapításánál.

És ha már benne vagyok a kérdések feltételében, talán azt is meg tudná a T. Szerkesztő ur magyarázni, hogy miért engedi a marhahas-árakat szabályozó kormányzóság az állami tűzifa árat napról-napra emelni?

Hogy mennyi a tűzifa ára Budapesten, az nem lehet irányadó nálunk, akik a tűzifa termelőhelyén lakunk.

Szerintem éppen az államnak kellene jó példával előljárni, s éppen az államnak kellene minden erejével odahtatni, hogy végre az állandó áremelkedés helyét az árcsökkenés, — és ha már minden áron emelkedést óhajtanak — a pénz vásárlási erejének emelkedése álljon be.

Vagy nem!?

rn.

Levél.

Kedves Szerkesztő Ur!

Ott tartok már, hogy nemhogy írni, de még olvasni sincs kedvem. Amennyire szerettem ez-elfőtt végigbongészni az újságokat, annyira utálok ma a nyomtatott betűt. Mindazonáltal megtörténik velem, hogy nemcsak megveszem, hanem néha el is olvasom a lapokat. Öszintén szólva, a világ állását illetőleg nem vagyok okosabb, amikor leteszem az újságot, mint amilyen voltam, mielőtt elolvastam volna azt. Szellemileg semmit nem nyerek, legfeljebb tetejébe egy új gondot. A gond, a baj, mégha másnak a gondja, baja is az, furja az ólálamat, mint a mestergerendát a szű.

Igy vagyok vele, hogy egyik hetilap január 22-iki számában azt olvastam, hogy azonnali belépésre egy boltiszolgát keresnek.

Eddig ez rendben volna. Sőt, örvendetes. Az ember örül, hogy ni-ni, lám-lám, mégis csak javul a világ. Megint egy kenyértelen emberrel kevesebb. Talán egy nyomorba taszított család menekül meg a végső kétségbeeséstől. Hála Istennek.

De jön: „Fizetés havi 80 K. lakás, fűtés és világítás.“ És az embernek leesik az álla. Megnyulik az ábrázata. Majd összeszorul az ökie és dühösen lecsapja az újságot.

Ne tessék félreérteni, instálom. Az ember nem az újságra, vagy annak a szerkesztőjére haragszik oly nagyon, hanem az ajánlatot tévő boltosra. A munkaközvetítő-iroda vezetőjére is csak annyiban nehezett, hogy szöbe állt a nemes emberbaráttal, ahelyett, hogy ajtót mutatott volna neki. Pedighát, a csakis magával törődő boltos megérdemelné, hogy legalább is pengellere állítsák. A legadikálisabb eljárás azonban az volna, ha vasárnap délelőtt kalodába zárva közszemlére tennék ki az emberiség ilyenü diszpeldányát. Akkor talán eszébe jutna, hogy a szolga is ember és mivelhogy az ember Isten képére és hasonlóságára van teremtve, égbekiáltó bűn egy ember kiuzsorázása.

Tudom és nem is csodálkozom rajta, hogy az ezen állást elnyerni óhajtok nem igen adják

egymásnak a kilincset, mert kérem szeretettel, mit csinálhat ma egy családos ember 80 koronával? Ha pedig még nőlen, alapíthat-e családát erre a nagy dotációra? Vagy ki tud a szerencsétlennek máma havi 80 koronáért kosztot adni?

Persze, ha nem akad ember, aki ezt a helyet betöltse, sokan azt fogják mondani, hogy nincsen szegény ember és ha van, akkor valameny-nyi akasztani való naplopó, aki csak fizetést akar dolgozni pedig nem hajlandó. És ez nem áll. Minden ember, kevés kivétellel, szívesen dolgozik, ha van miért dolgozni. Ingyen munkára azonban ma már senki sem kapható. És ha mégis volna olyan, arra valók a szocialista pártok, hogy ne hagyják kiuzsorázni a szegénységben tengődő embereket. Mert ha jogos a kereskedő sokszor a büntető paragrafusokig emelkedő ugynevezett „tisztességes haszna“, egy munkának is joga van tisztességes munkájáért tisztességes bért kérni és kapni. A hirdetett összeget a legjobb akaratall sem lehet annak mondani.

Tekintsünk a közelmúltba. A nevelésügyi hadifizetések és az embertelen emberkihasználások tették a világot szerencsétlenné. A nagytöke, az aranyborjúimádók vért és vélot szopó munkája egyre tart. Úgyelnünk kell, hogy minél kevesebb áldozata legyen a telhetetlen molochnak, mert minél több a kiuzsorázottak száma, annál nyomorúságosabb a jelen s annál jobban rettegünk kell a jövőtől.

Ez a véleményem.

Egyébként a k. Szerkesztő urnak minden jót kíván

tisztelője

Csaba.

UJDONSÁGOK.

— **A Ker. Szocialis Párt** mához egy hétre felavasó ülést tart a megyeházán.

— **Eljegyzés** Idősb Galgóczy János és Böszörményi Erzsébet fia legifjabb Galgóczy János mokesakereszi lakos eljegyezte Gortvay Sándor és Berczik Erzsébet leányát Mariskát Vajkóczról 1920. január 25-én. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Tamaskó József** eljegyezte Pötis Jolánkát Ungváron. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Övönői tanfolyam városunkban.** E hóban övönői tanfolyam kezdődik, amelyre fölvetetnek mindazon leány növendékek, kik a 17-ik életévüket betöltötték és a polgári iskola IV. osztályát jó eredménnyel végezték el. A tanfolyam 6 hónapig tart s ingyenes. Felvételi kérvényhez csatolandó: a legutóbbi iskolai, orvosi és erkölcsi bizonyítvány. A szegények az „internátusban kapnak elhelyezést. Az övönök az új fizetés D pontja szerint lesznek javadalmozva. Mindazok, kik a tanfolyamot sikeresen elvégzik, elhelyezést nyerne Podkarpatska Rus valamelyik övönájában. A kérvények: „Iskolai kalóntmenny Ungvár“ intézendők.

— **Hangverseny a Koronában.** Ma este rendezi a „Közöny“ hangversenyirodája első koncertjét, amelyen *Tauszig* Márta hegedűművész nő lép fel. Misorán Martina, Dvorák, Wienawsky, V. Ries, Wagner-Wilhelmini legszébb művei szerepelnek. A zongora kíséretet Hudák Lenke zenetanárnő látja el az ő ismert művészi játékával.

— **Kötelező az árak feltüntetése.** A kormányzóság elrendeeli, hogy a kereskedők kötelesek a kirakatban levő árakra látható helyen az árakat feltüntetni. Azok ellen, akik e rendelkezést betartani nem fogják, a legszigorúbban fognak eljárni és pedig az árral meg nem jelölt cikket elkobozzák és az illető cikket olesó áron bocsátják a közönség rendelkezésére.

— **Uj bankok.** A legközelebbi időn belül az újonnan alakult Podkarpatskai Bankon kívül az Agrár Bank a Zsvinosztenka Bank egyik alakítás, a Szlovenszka Bank fiókja nyílik meg városunkban. Ezenkívül szó van az állami bank egyik fiókjának a megnyitásáról is. Az Agrár Bank a volt „Hungáriá“, a Szlovenszka Bank a volt „Reisman“ kávéházban kapott helyet.

— **Uj pénz.** A körömbányai pénzverde legközelebb új aprónévtípusokat hoz forgalomba. Lesz 1, 2, 5-ös bronzpénz, 10, 20, 50-es nikkelezett ötvözetből, 1, 2, 5-ös ezüstegység és 10, 20-as aranyegység. Ez az érmék neve még nincs elhatározva. Ez a cseh-szlovák valutától függ.

Valószínűleg a frankrendszerre fognak áttérni. Ezért már a pályázatnál is kifejezett feltételként volt kikötve, hogy „korona“ vagy „fillér“ szónak a modellen szerepelnie nem szabad, így tehát annak értékét pusztá szám jelezheti.

— **A helybeli keresztény ifjuság** ma vasárnap este 7 órakor a siketnémák intézetében batyubált rendez. A multság tiszta jóvedelmet a rendezőség a keresztény Népkönyhá-nak szánta.

— **Adományok.** Péter Dénes egy talált óra visszaadásért felajánlott 10 K-t adományozott a ker. népkönyháknak. N. N. 50 K-t adományozott a Patronázásnak, melyet, köszönettel nyugtáz: Sabján pénztáros. — A ker. népkönyhá részére lapuk utján 50 koronát adományozott Moskovics Lőrinc utóadi Hálásan nyugtázzák. — Ács hentes polgármesterünk, aki már több ízben kimutatta meleg érdeklődését a ker. népkönyhá iránt, most ismét értékes adománnyal lepte meg annak vezetőségét. Öt kiló zsirt és kb. 30 kiló husfélélt küldött a ker. népkönyhá szegényei javára, amely jótéteményért ezuton is köszönetet mond a Vezetőség.

— **Meghíusult a hadsrágitók offenzívája** című cikkünkre vonatkozólag, a helybeli mészárosok nevében Mermelstein Mihály elnök a Közlöny jan. 22-iki számában „nyilatkozatot“ tett közzé.

Amennyiben ez a „nyilatkozat“ cikkünk lényegére nem vonatkozik, sőt éppen azt kerüli ki, magunk részéről kijelentjük, hogy cikkünkben foglaltakat továbbra is fenntartjuk.

Ellenben készséggel elismerjük, hogy stilusunk minden igyekezetünk dacára — sem oly magas szárnyalású és lendületű, mint a hus árának megkisérelt drágítása.

— **Mozgolódnak a romániai kommunisták.** Párisból jelentik: A helyzet Bukarestben váratlanul kiélesedett. A bolsevikoknak a román határ ellen való előnyomulása a kommunisták agitációját rendkívül megnövelte. Mindenntinnen sztrájkmozgalmakat jelentenek, különösen a petróleum-vidékről, ahol csaknem az egész munkásság sztrájkol. Bukarestben a villamosok nem közlekednek, mert a közuti alkalmazottak sztrájkba léptek.

— **Eperjesen megmaximumálnak mindent.** Az eperjesi vendörkapitány most dolgozik egy javaslaton, amely egész Sárosvármegye területére kiterjedőleg megállapítja majd az élelmiszerek közszükségleti cikke és személyes szolgáltatás sokért kérhető legmagasabb árakat. A javaslat elkészítése a különböző szakértők meghallgatásával egyetértően lesz kidolgozva s rövidesen rendeltet alakjában kerül a közforgalomba.

— **A Kereskedelmi alkalmazottak kamaré estélye.** A kereskedő ifjak f. hó 17-én a városi színházban, telt ház előtt, négy felvonásos szindarabot adtak elő: „A süket tanu“ Tréfas jelenetben Hirsch Adolf, Adler Mór és Schönbrun Emil jól alakították játszottak. A „Két igazgató“. Bohózatban kitűnt Rosenbaum Gizike ügyes játékával, Hartman Henrik, Schönbrun Emil, ugyancsak jók voltak Friedlender Terka, Weisz Henrik Ujlaki és Adler. „Daniel ne bögi“. Tréfas jelenetben, két régi mikedvelő szerepelt Schönbrun Izsó és Etus, e két egyéniségről mindég csak jól írhattunk. Meg kell még emlékeztünk Geller Etelkáról és Grünvald Elláról a „Becsületben“ kis szerepeikben jól beleillessztek. „A Nátha“ bohózatban kitűnt Glück Lipót, Schönbrun Izsó, Groszman Rózi ügy szintén a többi szereplők is nagyon jól játszottak.

— **A cseh kulturharc.** Prágai lapok közlése szerint, a cseh lelkesek egyesületét a püspöki konferencia rendeltetel feloszlatta.

— **Az UAC.** február hó 1-én vasárnap d. e. 10 órakor tartja évi közgyűlését a Társaskör helyiségében (titkári szoba). Tekintettel a tisztújító közgyűlésre kéri az Elnökség a tagokat, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg.

— **Fütielen szobákban dolgoznak a tisztviselők a szolgabirosnál.** Elég különös, hogy szükség nélkül a meghíuslének és egyéb betegségeknek teszik ki őket.

— **A moziban** szép filmek pergetek le az elmúlt héten. Ma egy érdekesfilmigényt „Kis Martyr“t adják, Mya Mayával a főszerepben. Kitűnő pótműsor kíséri a darabot. A jövő héten több szenzációs filmre van kilátás

ÖN MÉG NEM TUDJA? — Már megnyit

a FRIEDER LAJOS-féle
legnagyobb

játékaruház, háztartási, konyhafelszerelési és pipere-cikkek raktára

Széchenyi-tér (Kispáca) 15. szám, GLAUSIUS hentes mellett.

Legolesőbb bevásárlási forrás!

Megtekinthető vételkötelezettség nélkül!

— **A Ker. Szoc. Párt Női szakosztálya** pénteki népes gyűlésén elhatározta, hogy egy Szent Antal varró műhelyt nyit, amelyet szabászat tanfolyammal köt össze. A varróműhelyben állás nélküli ker. nők nyerne alkalmazást és ott szegényeknek és tisztviselőknek ruhavarrási vagy átalakítási szükségleteit jutányosan fogják végezni. A szabászat tanfolyam I. kurzusára 10 jelentkező vesznek fel, akik szakavatott vezetők mellett fognak tanulni. A vezetésre *Pulszky Mária* és *Rojkovits Béláné* választottak meg.

— **Magyarországi hírek.** Gróf Apponyi Albert a békekonferencián tartott beszédjében azt mondta hogy: „nem habozik kijelenteni, hogy a békeszerződés tervezetét lényeges módosítások nélkül nem fogadhatja el.” — A magyar nemzetgyűlési választásokat jan. 25-én tartják meg. Egyhangú mandátum jut Huszár miniszterelnöknek Sárvarótt, Haller kultuszminiszternek a budapesti I. kerületben, Prohászka püspöknek Székesfehérvárott, Turi Bélának a Nemzeti Ujság (ezelőtt Alkotmány) szerkesztőjének Alsólendván, Rubinek Gyula földművelésügyi miniszternek Kecskeméten. A választásokon a keresztény pártok teljes győzelmét biztosra veszik. — Apponyi a visszaérkezett magyar békedelegáció fogadtatásánál kijelentette, hogy eddig nincs ok gyászbölgököt kitűzni, mert a békéről csak ezután lesz tárgyalás. — Huszár miniszterelnök az ántant képviselőinek azt a kijelentést tette, hogy inkább hagyja a kezét levágtatni, mint hogy olyan békét írjon alá, mely az ország fejlődését megakadályozná. Effimoff és Jukkelsen, két ukrainai físz ellen elkövetett gyilkosság és hat rendbeli gyilkosságra való felbujtás miatt Szamuelli Lászlót és két társát halálra ítélték. A többi négy vádlott 15 évi fegyházat kapott. — Kéri (Krammer) Pál újságíró az „Est” munkatársát a bolsevizmus alatt, sajtó újtán elkövetett igazságtalait hat évi fegyházra ítélték. — A szocialdemokrata miniszterek bejelentették a kormányból való kilépésüket.

IRODALOM.

A modern államélet reformirányai.

Dr. Nagy József, váromények volt tb. főszolgabírája 4 évig tartó orosz fogságában rengeteget tanult és olvasott. Barátai már előbb is tudták, hogy tanulmányainak, olvassmányainak, valamint sok elmélődésének, tapasztalatainak eredményeként könyvet ír az állami élet reformirányairól. Az is sejtető volt, hogy a munka amilyen merész vállalkozás — éppen olyan felütnő és nagyszabású alkotásnak fog majd bizonyulni. Dr. Nagy Józsefnek a Magyar Nemzeti Szövetség kiadásában fenti címmel most megjelent 15 éves könyve nemcsak kielégít, de meghalad minden várakozást. Nem akarunk reklámozni; erre — jelen körülmények között — semmi okunk sem lehet, hiszen a könyv ugy sem közzelhető, illetve vásárolható meg olyan könnyen. Magának dr. Nagy Józsefnek sem akarunk tömjénezni, hiszen elveink nem mindenben egyeztek e Nagy József elveivel, sőt az egyebeknél lelkes ember ellenszenvessé is vált előtűnik azzal a szereplésével, amelyet nyilván elhibázott politikából, vagy ideális gondolkodásában és számításmegcsalatlva vállalt. De viszont el kell ismernünk, hogy ez a 247 oldalon megírt könyv nagy lépést jelent a magyar publicista irodalomban és kétségtelen elismerést hoz majd írójának. Nemcsak elismerést, hanem bizonyosan örömet is. ha majd látni fogja, hogyan válik egyik-másik megállapítása klasszikus helyre, hogyan fogják majd citálni és alkalmazni, hogyan emlegetik egyes pontjait, mint a születendő új magyar Corpus Juris nevezetesebb cikkelyének eredő helyét.

Terünk nagyon kicsi ahhoz, hogy a könyvet a maga valóságában bemutatassuk. Azzal sem érünk sokat, hogyha fejezeteinek címét közöljük. Megírhajjuk, hogy alkalomadtán egy-egy részét ismertetni fogjuk, most azonban csak a „Politikai eszmények” című pontnak néhány gondolatát vetjük papírra, amelyek ugyan a magyar viszonyokra íródtak, de minden másra egyformán igazak.

1. Egy tényt hámozzhatunk csak ki történelmi múltunkból — írja — azt a csodás önfeláldozást, amelynek birtokában őseink jobbjaik mindig készek voltak életet és vagyonot köcsörök dobni évezredek hazánkért. Ezt az áldozatkésztséget, ezt a nagyságot eltanulhatjuk, utánozhatjuk, — nem élni a hazából és az eszményekből, elvéből, de ha kell, életet és vagyonot áldozni értük. Ez a kritérium az államfenntartó fajnak.

2. Egy másik gondolata ez: A tömeget helyes irányba vezetni a legfontosabb politikai ideál legyen. Mielőtt ezt a principiumot leírta volna, oldalakon át foglalkozik a tömeglélekkel

és ez a rész egyike könyve legvilágosabb és legmeggyőzőbb fejezeteinek.

3. Egy következő gondolatát így foglalja: Az elméletek szerepeljenek a tudományos irodalomban; de nem a közéleti küzdelmi területein és főképpen nem a néptömegek elkábítására és félrevezetésére. Az államéletben kockázatos kísérleteket folytatni nem szabad. Ebben a részben a hazug jelszavas politikáról is ír és azt az államélet legnagyobb veszedelmének mondja.

4. A „hazafiság”-nál ilyen gondolatok támad: Az államéletnek olyannak kell lennie, hogy az önmagát szerettesse meg minden államtág által. Nem szóval, parancsolással, de az államélet megszeretetésével veljünk hazafiakat.

5. A liberálisizmusról és az individualizmusról szólva többek között ezt mondja: Az állam érdeke, hogy az individuum követelje szerettségével szemben typosokat neveljen magának. Az állam vezetésére és az állampolitikai helyes irányelvek tovább fejlesztésére, általában a civilizáció továbbvitelére hivatott individualis zsenik ily typos nevelés mellett is kinőnek. Azokat a magukat individuumnak tartó senkiket, akikben a morális megfegyvereltség értelmi fölénye nem uralkodik tulajdon (Károlyi!) az állam életében nem szabad befolytani engedni! Az ilyen individualisták uralmát a civilizáció előtti korszak visszajáró tünetének mondja és bizonyítja be, ami a legszörnyűbb visszaesést jelenti.

Ebből az egy-két gondolatból nem látható, hogy itt egy mélyseges sok tanulmány és gondolkodás után megírt politika tudományi könyvről van szó, amelyet elolvasni, megtanulni lehet, de ismertetni nehéz feladat. A legnagyobb olvasottságot árulja el a könyv minden sora és mi őszintén örvendünk, hogy ezt a könyvet a mi városunk egyik fia írta és adta nemcsak a magyar, hanem világirodalomnak is. — A könyv bolti ára 30 K.

Mozaik. Amint értesülünk, *Lessek* Nándor igazgatása, *Kutlán* Antal felelős szerkesztése, valamint *Kutlán* István művészeti szerkesztése alatt „Mozaik” címen egy illusztrált szerpirodalmi és művészeti lap indul meg városunkban.

SZÍNHÁZ.

„A munkácsi színészek a H. U. ellen“.

Akik olvassák a Közlöny című helybeli napilapot, megtudhatták, hogy f. hó 22-én fenti cím alatt — ugy is mint szörnyűsült — egy vízfűző iker-közlemény jelent meg benne: egy nyilatkozat, és a szerkesztőnek a nyilatkozat elé a vízfűző gyantán odairt bevezetője. A nyilatkozatban és a bevezetőben ugyanaz a silány vér csörge-dez; panaszkodik pedig a vízfűző szörnyűsült, — ugy is mint közlemény — arról, hogy a H. U. az itt leszerelt szüntársulat tagjai között anno 1919-ben még Ungváron állítólag hitegetni próbálta volna a felekezeti türelmetlenség magyát, azonkívül a keresztény színészekben titokban és nyíltan zsidógyűlöletet szított és ennek az eredménye volna, hogy a színészek, akikről csakugyan megállapíthatók nemely tünetek, most — anno 1920-ban — Munkácson szörnyűségesen megszerették egymást. A gyűlöletcsítás érdeme eszerint a H. U.-é volna. Annál költősebb, hogy a kölcsönös nagy szeretet felbogatását, amit ez a gyűlöletcsítás állítólag okozott volna, a Közlöny megis magának tulajdonítja.

Mi az igazság? Quid est veritas? Ugy érezzük, hogy itt érdemek váltak kétségesekké, azért a dolgok megvilágítását a fenforgó nagy értékeknek és kincseknek megfelelő apparattussal akarjuk végezni.

Előszó: Volt-e a színészek között egyenletlenkedés? Igenis, volt. Bizonyos egyenletlenkedés a szüntársulat egyes tagjainak agresszív vöröslapos viselkedése miatt magától alakult ki és azt a H. U.-nak nem kellett szítnia. Ilyen dolgok történtek.

Egy összeszóalkozás közben Kun Dező egy Manlicher-puskával úgy sujtott Ekacs Ferenc becses koponyája felé, hogy ha Szankóczy el nem hárítja az ütést és Kunt le nem fogják, hát ott helyben locsan szét Ekacs Ferenc okl. tánc-és illemtanár drága koponyája. — Pálffy Ilonka a „Fau” előadása alatt ígygen cirógatta Kun Dezőt: „Te utaiatos büdös zsidó... mindjárt kikaparom a két szemedet! Te rongyos galicai, te akarsz itt urálni?” — Zilahy Pál így kiáltott újév első napján reggel 8 óra 45 perckor az ő kedves írórsára, Réti Margit felé: „Te utolsó... És ilyen dolgok után Zilahy Pál azt meri állítani, hogy mi fosztjuk meg őt a kollégális szeretettől? Nem Z. ur! Nem mi, de éppen egyik kollégája fosztotta meg őt ettől. Talán csak emlékszik még, mit hozott önnék a karácsony? Én azt hiszem Z. ur, ön most nem Zilahy Pál, de a

Nusi „Pali”ja. Ő unszólhatta őt ily neveléses és önnék nem való úgolg (t. i. a levlírás) elkövetésére.

Második kérdés: Mi szerepe volt ezekben a H. U.-nak? A H. U. általában csak a vörös színlap ellen küzdött, de amikor fenti dogokról tudomást szerzett, valóban *le akart* közölni egy cikket, amelyben a színészeknek ilyen példás viselkedését a jó ügy érdekében meg akartuk bélyegezni. Az egyik színész kérésére akkor kivettük a cikket a már teljesen elkészült újságból, mert a szegény színész arra hivatkozott, hogy a cikk megjelenése esetén az „agresszív” elemek el fogják ejteni a — kenyerétől. Nekünk a doglga más szerepünk nem volt Eszeint csakugyan a *Közlöny* az érdem? — tethetjük fel a harmadik kérdést! Igenis bizonyos értelemben a Közlönyt a dicsőséges premium. A minden sebet gyógyító, These csillagától fényesködő dicsőséges Közlöny

Tudjuk, hogy milyen jó barátságban volt a színészekkel, milyen megértéssel és lelkiismerettel támogatta ügyeiket! Ebből az időből való epizód, hogy Horváth direktor kiadta neki az utat. Másnap a „lekiismeretes” szerkesztő-kritikus úgy vinnyogott fel: „Színházi kritikánkkal a színház egyes tagjai nincsenek megelégedve s elégedetlenségüknek oly hangon adtak kifejezést amely megbotránkozásunkat váltotta ki. Ezekkel az elégedetlennel a jövőben nem fogunk foglalkozni es esetben sem, ha egyébként jó kritikát érdemelnek.” Egyik volt helyi, nem is antiszemita, napilap a szerkesztőt, mint olyat, ez időben így méltatta: „Sikkezen kitésekelik a hivatalból, ez nála nem tesz semmit, „asnap bemáskik az ablakon. Ő csupán érenyiből hazudik, mert ez is for nála.” Egyelőre csak ennyit a szerkesztő urnak és még valamit: Őn egyszer arról panaszkodott e sorok írójának, hogy csak egy hibája és baja van; az, hogy zsidónak született. Ez volna a legkisebb baj! Az Őn hibája és baja: hogy agyafur, toladokó, lelkiismeretlen zsidónak született.

Zsoldos Béla.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Névtelen levelet nem vesz figyelembe — bérmentelen levelet nem fogad el — és kéziratokat nem ad vissza — a szerkesztőség.

Ébredő. 1. Mi csak szerencsétlen véletlennek tartjuk, hogy Garai Manó „hírlapíró”-val, a „Korbács” és a „Pesti Tükör” szerkesztőjével egyidejűleg a „Közlöny”, ugy is mint a helyi közvélemény főbizonyosa, szintén demokrata programmal lépett fel. 2. Hogy Apponyi Albertet ugyanakkor a cionistákkal egy fedél alá hozta össze, ezzel csak — ugy gondoljuk — az „uj” demokrata program radikális irányát akarták hangsúlyozni.

M. A keresztény és a demokrata irány nem ugyanaz. **Mermelstein Mihály.** Személyeskedő támadásokra elvből nem válaszolunk. Az árdgrágítási ügyek nem a „Nyilt-tér”-be, hanem a rendőrséghez tartoznak. A hus-árdgrágítási ügyek is.

Szerkesztő: GAAR ÖDÖN.

Egy ház eladó

Könyök-utca 16. szám alatt.

Egy cimbalom

eladó Bercsényi-utca 22. szám alatt.

Szíves tudomására adom a nagyérdemű közönségnek, hogy férjem, **Bernáth Miklós** cipész-mester, aki jelenleg még orosz-fogoly, jóhírű

cipész-üzletét,

amely a háború tartama alatt zárva volt, megnyitottam. — Az adott körülmények arra készítettek, hogy férjem üzletét egy ügyes és megbízható üzletvezető felügyelete alatt újból

üzembe hozzam.

Mindenemű láobeli-munkát maxim. lis áron vállalom.

Nagybecsű támogatását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Bernáth Miklósné,
DOMBALJA-UTCA 1. SZ.